

ROLUL IDENTITĂȚII RELIGIOASE ÎN SOCIETATEA POSTMODERNĂ DIN MOLDOVA

Pr. Luis Serdeșniuc, doctorand

Universitatea de Stat „Dimitrie Cantemir”, Chișinău, R. Moldova

luciaserd82@gmail.com

THE ROLE OF RELIGIOUS IDENTITY IN THE POST-MODERN SOCIETY OF MOLDOVA

The article addresses the issue of religious identity under the conditions of the Republic of Moldova and that of the relationship and close relationship between culture and religion and the dialogue of intercultural dialogue between them. Issues related to identity and otherness, the influence of globalization on these specific social phenomenon's. In conclusion, the author points out that culture, in its deepest dynamics, tends towards universality, which, in turn, constitutes a relevant premise for a possible intercultural dialogue. Since there is a close connection between culture and religion, any inter-religious dialogue is also an inter-cultural dialogue. Therefore, the two dialogue partners can assert their personal capacities for maintaining this intercultural dialogue.

Religia a fost mereu un element important al identității personale și sociale, având o influență formativă majoră asupra gândirii și comportamentului omului, care l-a motivat să adere la principii etice și norme morale general-umane, să mediteze asupra naturii umane și asupra scopului vieții, să manifeste altruism și compasiune față de semenii săi și să practice o relație personală cu Dumnezeu prin rugăciune.

Însă, în ultimii 30-40 de ani, societatea moldovenească s-a schimat în mod rapid, datorită dezvoltării comunicației, tehnologiei informaționale și creșterii mobilității sociale. Ca urmare, s-au produs importante modificări demografice datorită migrării masive a concetățenilor noștri în diferite state. Acestea, la rândul lor, au provocat schimbări în normele familiale și tradiționale ce există de milenii. Noua generație s-a pomenit între vechile tradiții morale existente de secole și noile realități sociale.

Societatea postmodernă din spațiul românesc, inclusiv și în cel din Republica Moldova, se caracterizează printr-o diversitate etnică, culturală, lingvistică și religioasă. Identitatea religioasă preluată, prin tradițiile culturale, a fost pusă în fața ispitei de a fi „perfectată” devenind un accesoriu pe care noile generații deseori îl aleg ele însele în mod liber și accidental.

Dat fiind faptul că diversitatea culturală și cea socială sunt caracteristicile distinctive ale vieții postmoderne, fiecare persoană din societatea moldovenească, poate să-și aleagă propria orientare religioasă, îmbrățișând valorile creștine și sacre transmise de familie din generație în generație. *„Nemulțumiți de metafora „cupolei sacre” ce descria realitatea religioasă a societății anterioare, cercetătorii contemporani au introdus conceptul de „piață religioasă” (spiritual marketplace) pentru a sublinia faptul că, într-o societate multiculturală, tradițiile și instituțiile religioase concurează pentru adepții săi, iar credincioșii achiziționează o religie în același mod în care consumatorii aleg din varietatea opțiunilor disponibile pe piața de servicii și bunuri de consum”* [1, p.12].

Fenomenele diversității culturale determinate de procesele contemporane ale globalizării duc la o cercetare necesară a interacțiunilor interculturale, inclusiv a dialogului cultural între culturi, precum și a efectelor acestora asupra identității și a factorilor determinanți ai acesteia. Într-o zonă de conviețuire a diferitor culturi și confesiuni religioase, acestea sunt capabile să creeze situații comunicative în care participanții recunosc în mod reciproc alteritatea și diversitatea.

Pluralismul, una dintre caracteristicile specifice ale societății contemporane, însuflă individului autohton, după cum am menționat, o negociere a identității religioase, pune un alt mod, susceptibil de a construi identitatea religioasă în baza diferitelor tradiții religioase. În contextul diversității religioase se încearcă a crea o persoană nouă, lipsită de transcendență, adaptat tehnologiilor actuale și intereselor. Identitatea religioasă în era mediatizării, remarcă A. Neagu în ziarul *Lumina*, că în societatea contemporană un șir de factori au contribuit la formarea unei mentalități de marketing: *„căsătoriile interreligioase, pronunțatele mobilități sociale și geografice, precum și influxul spiritualităților alternative au dus la posibilitatea experimentării altor practici religioase”* [2].

În plină postmodernitate, sensibilitatea socială față de prezența sacrului s-a estompat. J. Beckford, de exemplu, în *Religion and Advanced Industrial Society* [3], are în atenție contribuția religiei la procesul de integrare socială și la implementarea unor norme moral-spirituale de conviețuire normală.

Biserica Ortodoxă din Moldova asigură un aspect al coeziunii sociale, prin ansamblul de idei, valori și norme necesare oamenilor pentru a-și forma o identitate comună. Religia ortodoxă coagulează relația dintre membrii unei comunități oferind un ansamblu de valori comune societă-

ții postmoderne. Ea ocupă un loc primordial în identificarea proceselor socioculturale și etnice: „*Identificarea etnică drept un reflex al experienței alterității reprezintă un element important al constituirii identității individuale și al participării la identitatea colectivă, al încadrării proprii într-o comunitate condiționată religios, precum și al izolării față de alte comunități*” [4, p.138].

Conceptul de identitate analitic se prezintă ca unul ambiguu și cu multe sensuri contradictorii. Studiile despre identitate se referă mai mult la societatea occidentală, specifică modernității târzii, fiind un proiect reflexiv. De aici reiese procesul continuu de remodelare a identității ca influență a pluralismului, curentelor culturale și a contextului personal.

N.Morgan și A.Pritchard în lucrarea *On souvenirs and metonymy: Narratives of memory, metaphor and materiality, în Tourist Studies* [5] menționează că, în contemporaneitate, identitatea este flexibilă, mobilă, adică identitatea individului se schimbă frecvent în timpul vieții și că acest lucru permite prezentarea teatrală a identității. În aceeași ordine de idei, Baumeister susține că identitatea modernă are mai multe fațete care sunt tot timpul în schimbare în comparație cu identitatea din perioadele anterioare.

A.Giddens consideră că în „*postmodernitate sau în modernitatea târzie avem de a face cu un proces de pierdere a identităților colective și de accentuare a identităților individuale*” [6]. Conform lui Th.Luhrmann și P.Eberl [7], identitățile nu sunt fixe, ele se schimbă în timp. Astfel, unele schimbări de situații, de context, de comportament aduc necesitatea renegocierii identității.

În viziunea lui J.Turner [8], cu cât identitatea socială împărtășită este mai proeminentă în economia identității persoanei date, percepția de sine a acesteia tinde să fie depersonalizată. Astfel, indivizii tind să se identifice și să se vadă mai puțin ca persoane diferite și mai mult ca reprezentanți „*modificați*” ai unei categorii sociale.

Formarea identității în termenii unei serii de comparații, ca și construct relațional, este descrisă de E. Erickson [9]. În viziunea lui, construirea identității ca proces are câteva etape: „*indivizii aflați în interacțiune îl compară pe individul țintă cu ei înșiși, apoi informațiile legate de această evaluare sunt vehiculate în conversațiile dintre părți, iar individul țintă ia acest feedback în considerare, comparându-se, la rândul lui, cu cei cu care interacționează.*” Aceste comparații influențează felul în care se definește persoana țintă.

Nu există identitate fără alteritate. Ca și alteritățile, „*identitățile variază din punct de vedere istoric și depind de contextul lor de definiție*” [10, p.9].

Într-o definiție mai generală, identitatea constă în „*faptul de a fi identic în fiecare moment cu sine însuși, desemnând starea unui obiect de a fi ceea ce este, de a-și păstra un anumit timp caracterele fundamentale, individualitatea*” [11, p.878]. Alteritatea, din contra, reprezintă „*caracterul a ceea ce este diferit de un eu, ceea ce constituie o entitate aparte, diferită, dar și senzația unui eu de a fi un altul, de a fi altcineva*” [11, p.54]. De aici rezultă că identitatea se fundează pe concepția de unitate și exclude diferența, schimbarea, alteritatea.

Identitatea personală apare în societate ca un proces în permanentă construcție și reconstrucție care se raportează întotdeauna la celălalt. Comunicarea (prin limbi, limbaje sau cultură) în cazul dat se conturează ca o relaționare, identitatea fiind direct influențată de raporturile, pozițiile și rolurile pe care le îndeplinește omul în relația cu o altă persoană.

Manifestarea identitară presupune mai multe etape (căutare, formare, afirmare, recunoaștere), iar specialiștii în domeniile care abordează acest subiect își orientează cercetările spre diverse paliere: identitatea națională, identitatea culturală, identitatea socială, identitatea religioasă etc. Criza identității religioase se evidențiază prin cauzele provocării unei crize a identității în perioada contemporană. De la aspectele internaționale, naționale, politice și culturale se cuvine să trecem și să reflectăm asupra persoanei, care, în ordinea importanței, este deasupra statului și chiar a realităților internaționale antrenate în procesul globalizării, sau mondializării, cum preferă francezii să numească acest proces.

Scara tradițională de valori, atât teoretice, cât și comportamentale, practice, este pusă sub semnul întrebării, sau chiar ignorată ori combătută în multe dintre componentele sale. Atât în modernitate, cât și în postmodernitate religia este o experiență individuală și socială a sacrului integrat într-o comunitate. Spre exemplu, Biserica Ortodoxă din Moldova este o formă de instituționalizare a credinței creștine, ca expresie de organizare a relațiilor vieții spirituale. Sentimentul religios, gândirea, voința au fost privilegiate, rând pe rând, drept esența experienței religioase, care lasă loc pentru menținerea misterului vieții.

Globalizarea este un proces contemporan care poate duce societatea din spațiul moldovenesc la deconstrucția identității religioase. Procesul de globalizare include o serie de caracteristici, din totalitatea domeniilor existente, cum ar fi cel al științei, al concepției, al religiei, al culturii, al socialului, al politicului și cel al economicului. Cercetătorul S. Hunting-

ton interpretează multiculturalismul ca produs al globalizării care prezintă, interpretează și reevaluează experiența socială a diversității și a diferențelor, inclusiv religioase.

Religia, ca și istoria, filosofia sau arta, își are locul său bine stabilit, întrucât ea reglează corelația dintre om, viață și moarte. Comunicarea valorilor devine un element esențial în susținerea sentimentului religios în relația cu Celălalt. Tot aici putem menționa că religia, în special, cea ortodoxă, poate să contribuie la conservarea și la consolidarea stabilității unei culturi civilizate, poate să fie un model de valori, situându-se într-o corelație dialectică cu filosofia socială a culturii.

În concluzie, putem afirma cu certitudine, că scopul principal al unei culturi constă nu în afirmarea propriei identități și a diversității sale, ci în promovarea acelor valori moral-spirituale care sunt comune umanității în general și persoanelor ca indivizi, pentru ca să se poată realiza vocația lor. În consecință, și cultura, în dinamicile sale cele mai profunde, tinde spre universalitate, care, la rândul său, este o premisă relevantă pentru un posibil dialog intercultural. Din moment ce există o legătură strânsă între cultură și religie, orice dialog interreligios este și un dialog inter-cultural. De aceea, cei doi parteneri de dialog pot să-și afirme capacitățile personale pentru menținerea acestui dialog intercultural. Totuși, observăm că astăzi nu religiile sunt în conflict unele cu altele, ci mai curând identitatea religioasă este o componentă a caracterului oamenilor, comunităților sau grupurilor de etnii aflate în conflict. Altfel spus, rolul identității religioase ca parte a identității grupurilor aflate în conflict este un moment pus în prim-plan în postmodernitate, când mase imense de emigranți din diferite societăți imigrează în societatea europeană spre care tindem, punând în pericol identitatea religioasă a acesteia.

Referințe bibliografice

1. Kurtz L. Gods in the Global Village. The World's Religions in Sociological Perspective. California: Pine Forge Press, 1995. 279 p.
2. Neagu A.R. Identitatea religioasă în era mediatizării. În: <http://ziarullumina.ro/identitatea-religioasa-in-eremediatizarii-75034.html>.
3. Beckford J.A. Religion and Advanced Industrial Society. In: Acta Sociologica. London: Sage Publications, Ltd., 1990, p.169-173.
4. Kahl T. Întrebări și metode ale cercetării coexistenței interreligioase în Europa de Sud-Est. În: Philologica Jassyensia, 2006, an. 2, nr.1, p.135-155.
5. Morgan N., Pritchard A. On souvenirs and metonymy: Narratives of memory,

- metaphor and materiality. In: Tourist Studies, vol. 5. In: <http://tou.sagepub.com/cgi/content/abstract/5/1/29>.
6. Giddens A. Modernity and Self Identity. Self and Society in the Late Modern Age. Cambridge: Polity Press, 1991. 256 p.
  7. Luhmann T., Eberl P. Leadership and Identity Construction: Reframing the Leader – Follower Interaction from an Identity Theory Perspective. In: Leadership, 2007, vol. 3. In: <http://lea.sagepub.com/cgi/content/abstract/3/1/115>.
  8. Turner J. Self-categorization theory. In: Manstead A., Hewstone M., eds.. The Blackwell Encyclopedia of Social Psychology, 1996, Blackwell Reference. In: http://www.blackwellreference.com/subscriber/tocnode?id=g9780631202899_chunk_g978063120289921_ss1-6.
  9. Hatch M.J., Schultz M. The Dynamics of Organizational Identity. In: Human Relations, 2002, vol.55. In: <http://hum.sagepub.com/cgi/content/abstract/55/8/989>.
  10. Dubar C. Criza identităților. Interpretarea unei mutații. București: Ed. Știința, 2003. 231 p.
  11. Aron R. Introducere în filosofia istoriei. București: Ed. Humanitas, 1997. 512 p.

НАУЧНАЯ ИНФОРМАЦИЯ КАК СПОСОБ ПОВЫШЕНИЯ СТРЕССОУСТОЙЧИВОСТИ ОБЩЕСТВА

Елена Бобро, кандидат медицинских наук, доцент

Южноукраинский педагогический университет имени К.Д. Ушинского,
г. Одесса, Украина

Борис Насибуллин, доктор медицинских наук, профессор

Украинский НДИ медицинской реабилитации и курортологии,
г. Одесса, Украина

Bobro7@ukr.net

SCIENTIFIC INFORMATION AS A METHOD OF IMPROVEMENTSTRESS RESISTANCE OF THE SOCIETY

The article focuses on the interaction of neuronal ensembles in the central nervous system and the change in functional and cognitive processes at the time of the development of physiological or psychological stress. It was emphasized that during the development of stress, both acute and chronic, there is a shift in the functional state of the central nervous system, as well as the development of autonomic and endocrine disorders. Thus, the dissemination of scientific information in society helps to know the hidden mechanisms of stress development and is responsible for their emotional state.